

Kéto oldalas bakhtakáro fóliának a fehér oldala lassítja, a felkete oldala gyorsítja a bakhtá fölmelegedését és a sipnövekedést

Friss spárga saját kertből II.

AZ IDEI MELEG TAVASZON A TÖBBI ÉVELŐ ZÖLDSÉGFÉLÉHEZ HASONLÓAN A SPÁRGA IS KORÁBBAN KIHAJTOTT, ÉS – FŐKÉNT ÖNTÖZÖTT KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT – INTENZÍVEBB HAJTÁSNÖVEKEDÉSÉVEL MÁJUS MÁSODIK FELÉRE JÓRÉSzt LETERMETT. ÁTLAGOS ÉVEKBEN A SZEDÉS TOVÁBB IS KITOLÓDhat, ÉS HÁZIKERTBEN IDÉN IS SZEDHETÜNK SÍPOKAT MÉG JÚNIUS ELSŐ FELÉBEN IS, DE LEGKÉSŐBB JÚNIUS KÖZEPÉTŐL HAGYNUK KELL KIFEJLÖDNI AZ ELŐTÖRŐ ÚJABB HAJTÁSOKAT, MERT AZOK KÉSZÍTIK ELŐ A KÖVETKEZŐ ÉVI TERMÉSÜNKET. AZ ELŐZŐ LAPSZÁMBAN SZÓ ESETT A SPÁRGANÖVÉNY FELÉPÍTÉSÉRŐL, KÖRNYEZETI IGÉNYEIRŐL ÉS SZAPORÍTÁSÁRÓL. MOST FOLYTATÁSKÉNT A NÖVÉNYEK GONDOZÁSÁRÓL ÉS SZEDÉSÉRŐL SZÓLUNK.

DR. SLEZÁK KATALIN

A telepítést követően az első évben folyamatosan porhanyósan kell tartani a talajt. Ültetéskor a fiatal növényeket mélyre helyezzük, nem takarhatjuk be azonnal a talajfelszínig, hanem a sor fölött félig nyitott barázda (árok) marad. Különösen akkor kell erre figyelni, amikor kihajtott fiatal növényeket, néhány hetes palántákat ülte-

tünk: a földlabda fölött maximum 3-4 cm-nyit takarhatunk be a hajtásokból földdel, különben a zsenge hajtások elpusztulnak. Így a földet az első év során a talajlazítások alkalmával fokozatosan, 3-4 részletben húzzuk a tövekre. Általában is úgy tervezhetünk, hogy ennyi kapálásra van szükség a növények körül, ami egyszerre talajporhanyí-

tás, az árkok betemetése, valamint a gyomok irtása. Az első kapálás ideje akkor van, amikor a fiatal spárganövények föld alól kibukkanó hajtásai 15-20 cm-esek.

Mindenképpen megéri öntözni is, minimum 4-5 alkalommal, mert a növények első évi dinamikus begyökeresedése, fejlődése jelentős hatással a termő évek hozamára.

Ősszel, a száraz elszáradása után lehetőség van őszi talajművelésre, ha a tövek elég mélyen vannak, akár a sor(ok) fölött is. Ehhez először az elszáradt föld feletti részeket le kell törni vagy vágni. Az elszáradt szárazakat gyűjtsük össze a területről és hosszabb időre tervezve komposztáljuk, vagy ha a növényvédelmi problémák indokolják, égessük el. Ahol nagyobb felületen természetnek spárgát, vannak pozitív tapasztalatok a spárgaszár tüzelőanyagként való felhasználásával: a gyújtási fázisban vagy például pelletkészítésre is megfelelő. A szárazak teljes, töből való eltávolítása általában tavasszal a legegyszerűbb, akkor a talajban maradt szárcsonkok kézzel kihúzhatók.

A telepítést követő második évben még nem szedjük a sárgákat, mert a tövek ekkor nem elég erősek. A leszedhető termés kicsi lenne, és erősen csökkentené a tövek további hozamát. Így a második évben is szükség van a rendszeres gyomirtásra, talajporhanyításra, öntözésre és zöldtrágyázásra vagy fejtrágyázásra, majd ősszel az elszáradt hajtások eltávolítására. Üzemi körülmények között a második évtől a tavaszi talajmunkák 7-8 cm mélységű tárcsázással kezdődnek. Az ültetéskor nem megeredt tövek pótlását is legkésőbb ebben az évben érdemes elvégezni.

Apolási munkák a termő években

Egy telepítésből a spárgát házikertekben akár 12-15 évig is nevelhetjük, ha jók a növények körülményei, akkor a 4-5. évtől már jó terméssel számolhatunk. Körülbelül a 10. évtől a hozam általában csökkenni kezd, egyrészt a növények

A szedési időszakban a gyomosodás nagyon intenzív lehet

A fólia rögzítése földnehezéssel

kora miatt, másrészt pedig általában addigra tőpusztulásokkal is kell számolnunk.

A harmadik évtől megkezdődik a sípszedés. Ha tavasszal a sorok fölött is ápoljuk a talajt, ügyelni kell rá, hogy a spárgatövek ferde rizómái az évek során kissé fölfelé (és oldalra) húzódnak, így a tövek nyugalmi állapotban egyre közelebb helyezkednek el a talajfelszín alatt. A rizómán levő rügyeket semmiképpen nem szabad megsérteni!

Halványított spárga termesztésekor március közepéig el kell készíteni a bakhátakat. Házikertekben általában ez az első munka az előző évi hajtások talajban maradt, korhadó részeinek eltávolítását követően. A bakhátaknak 30 cm-es takarást kell biztosítaniuk, legjobb, ha a koronaszűk 25-30 cm széles. Üzemi körülmények között bevett gyakorlat a bakhátak takarása fóliával. A fóliatakaró beszerzése és kezelése ugyan pluszköltségekkel és munkával jár, de számos előnye ismert:

- a bakhát gyorsabb felmelegedésével korábban kezdődhet a szedés,
- fedett színű fólia alatt a kibújó sípokat nem éri azonnali fény, így nem színeződnek, ritkábban kell szedni,
- fedett színű fólia alatt a bakhát nem gomosodik ki, és kiszáradása is lassabb,
- fekete-fehér kétoldalas fólia esetén a bakhát fölmelegedése, így a sípok növekedése szabályozható. Ha a fekete oldal van fölfelé, gyorsabban melegszik a bakhát, azaz gyorsabb lesz a sápnövekedés, ha a fehér, akkor a talaj lassabban melegszik fel, így lassul a sápnövekedés.

A kifejezetten spárga bakháttakaró fólia rögzítésére a fóliacsík szélén zsebeket képeznek ki, melyekbe nehezékként föld vagy homok tehető. Ezt házilag is kialakíthatjuk, a fólia szélének visszahajtásával, a hajtásban 60-80 cm-enként kis zsebeket kell „hegeszteni”, melyekbe kis nylonzacskókba csomagolt földet teszünk. A zsebekbe annyi homokot kell tenni, hogy a fóliát kellően lesúlyozza, de szedéskor könnyen fel lehessen nyitni. A fóliatakarót a bakhátak elkészítését követően rögtön érdemes kihelyezni.

Nyáron gyorsan képződik nagy lombtömeg

Öntözés és trágyázás

A spárga szárazságtűrő növény, de a jó terméshez minden évben öntözni kell: 4-5 alkalommal, 30-40 mm-es vízáddalgal számoljunk. Az egyszeri vízáddalgalok nagyobbak, mint a legtöbb más zöldségféléé, aminek fő oka, hogy a hajtások töve és a gyökerek viszonylag mélyen helyezkednek el, így nagyobb mélységben kell átnedvesíteni a talajt.

A spárga vízigénye tavasszal, a sípok fejlődésekor a legnagyobb, a nyári időszakban – amikor a hajtások már kifejlődtek – kissé csökken, de a következő évekre szükséges tápanyag-felhalmozáshoz nyáron is érdemes 2-3 alkalommal öntözni. Tavasszal, a sípok növekedésekor számolni kell azzal, hogy a hideg öntözővíz lehűti a talajt, és a nedves talaj lassabban melegszik föl, mint a száraz, így a sápnövekedés üteme is megváltozik. Házikertekben esőztető, mikroszórófejes vagy hagyományos barázdás öntözéssel lehet legkönnyebben megoldani a vízpótlást.

A spárganövények hosszú élettartamának segítésére a telepítést megelőző tápanyagfeltöltés mellett évente-kétévente szükség van trágyázásra. Bár a tavaszi indítótrágyázás sok esetben növeli a síphozamot, mégis akkor járunk el helyesebben (és eredményesebben), ha a tápanyagellátásnál azt tartjuk szem előtt, hogy előző nyáron-ősszel képzik és raktározzák el a növények azt a tápanyagot, amit aztán tavasszal a sípok növekedésekor használnak. Így az állandó jó kondícióban tartás mellett a szedés befejezésekor el kell kezdenünk tápanyagot adni a növényeknek.

A szedési időszak végén a sor mellé, vagy több sor esetén a sorközökbe szórhatunk műtrágyát, kétévente érdemes szerves trágyát, érett komposztot is szétteríteni a talajon, majd bekeverni azt. Fehérspárga esetében, a trágya kiszórását követően rábontjuk a bakhátak földjét a trágyára, majd úgy keverjük át a talajt. Ha a talajunk tápanyagkészlete így sem elegendő, még egyszer a nyár közepéig érdemes lehet nitrogén-fejtrágyázni, 5 g/m² nitrogén-hatóanyaggal (ammónium-nitrátból 15 g, péti-sóból 18 g négyzetméterenként).

Ősszel a szárazakat természetesen minden évben el kell távolítani – a termő években az első két évhez viszonyítva nagyobb szántómegre, erősebb hajtásokra kell számítani.

Sorközök hasznosítása?

Ha nem csak egy sorba ültetünk spárgát, a széles (zöldspárgánál 125-150 cm, fehérspárgánál 140-180 cm) sorközök szinte megkívánják, hogy kiskerti körülmények között – ahol minden talpalatnyi földet szeretnénk kihasználni – elgondolkodjunk köztes növények termesztéséről. Kisebb gazdaságokban is előfordul, hogy a spárgaterületen a telepítést követően, az első két évben hasznosítják a spárgasorok közti területeket, hogy legyen valamennyi bevétel arra

az időszakra is. Köztesként olyan növényeket lehet csak választani, melyek kis lombúak, vagy rövid tenyészidejűek, s a lehető legkisebb élet-

Szedéskor a bakhátat kézzel bontjuk ki ott, ahol repedést vagy előbújt sípfejet látunk

teret vesz el a spárgától. Így hagymát, borsót, babot vetnek a spárgasorok közé, vagy – azonos talajigénye miatt – néhol korai burgonya termesztésével foglalkoznak. A túlzott helyfoglalás és talajkihasználás azonban a spárga fejlődését és a későbbi évek termését veszélyezteti. A termő spárgaültetvényekben a sorközöket néhány gazdaságban zöldtrágyanövényekkel vetik be, s

A sípok kiszedése után a bakhát felszínét egyengessük simára

ezek bedolgozásával javítják a talajszerkezetet, és trágyázzák a spárgatöveket. Ez utóbbi megoldás tűnik a legkedvezőbbnek házikertekben is, főként borsó vagy bab vetésével, ahol a szár és a lombzat utána helyben hasznosítható. Azzal azonban

Sípok kibújása a takarófolia alatt

számolnunk kell pl. a halványított spárgánál, hogy a széles sorköz a szedési időszakban, amikor a bakhátak között kell guggolnunk, szinte eltűnik!

Szedés

A szedési időszakban (április-május, június első fele) a spárgatöveket napi gyakorisággal érdemes meglátogatni. Fehérspárga esetében az a jó, ha még nem bújnak ki a sípok a talajfelszínre, hanem a bakhátak tetején még csak repedést látunk. Ott kell megbontani a bakhátat, a sípokat többben levágni, és rögtön nedves, hűvös helyre (pl. nedves ruhával bélelt kosárba) tenni. Ha több időt töltünk a területen, a fényen maradó leszedett sípok gyorsan elkezdnek színesedni (lilulnak), és veszítenek víztartalmukból. A kibontott részen a bakháton belül a kisebb sípok közül ki kell törni vagy vágni azokat, amelyek deformáltak, vagy betegek (pl. spárgarozsda), ezt követően gyorsan vissza kell igazítani a bak-

Profi spárgaszedő kés

hátakat, hogy a még fejlődő sípok se kapjanak túl sok fényt. A bakhát felszínét teljesen simára kell egyengetni, hogy másnap is megtaláljuk a repedéseket.

Zöldspárgánál a sípok körül nincsen bakhát, így messziről látszanak. Akkor szedjük őket, amikor a föld fölött 15-20 cm-re megnőttek, de a „fejük” még nem nyílt szét, azaz nem kezd el elágazni a hajtás. Ekkor késsel a 2-3 cm-rel a földfelszín alatt vágjuk le a sípokot.

A zöldspárga sípjainak csak az alsó vége halványított, csak azt kell késsel megpucolnunk

Megmosott és vágott aljú fehérsparge-sípok

A sípokat naponta egyszer (fóliával borított bakhátak esetén esetleg kétnaponta), a reggeli órákban, vagy kétszer, reggel és késő délután szedjük. A sípok melegben gyorsabban növekednek, mint hűvösebb napokon, így a szedések gyakoriságát befolyásolja a hőmérséklet is, különösen zöldspárga termesztésekor. A halványított spárga a bakhátak alatt lassabban érzi meg a hőmérséklet-változást, mivel a bakhát talaja lassabban hűl le vagy melegszik fel, mint a levegő.

Bár a leszedett sípok mosást és válogatást követően szabályozott körülmények között, +2 °C-on 3-4 hétig tárolhatók, házi körülmények között mosást és kisebb szárítást követően hűtőben maximum 1-2 napig tároljuk, és így fogyasszuk (a frissen, konyhakészre megpuccoltat mélyhűtőbe is tehetjük) a sípokot, amivel igazán élvezhetjük a friss termésünket a saját kertünkéből.

Fizessen elő most!

Kertészet és Szőlészet – A piacvezető
kertészeti hetilap!

Olvassa be a QR kódot
és fizessen elő
kényelmesen, online!

Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Tel.: 06-1-470-0411, Fax: 06-1-470-04-10
E-mail: titkarsag@kerteszeteszoleszet.hu
Web: www.magyarmezogazdasag.hu

Megrendelőlap

Megrendelem a **Kertészet és Szőlészet**

című hetilapotpéldányban az alábbi címben:

Megrendelő neve:

Megrendelő címe:

Számlázási név:

Számlázási cím:

Időtartam: 1 évre 22 920 Ft

1/2 évre 11 460 Ft

1/4 évre 5 730 Ft

Fizetés módja: csekk

átutalás

.....
aláírás

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre, vagy a hírportálunkon a <http://magyarmezogazdasag.hu/lapcsoport> weboldalon, valamint előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, a www.posta.hu webshopban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, és telefonon a 06-1-767-8262 számon. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.